

XI. ULUSLARARASI DÜNYA TERMALİZM KONGRESİ'NİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Prof. Dr. NURTEN ÖZER*

Türkiye'de ilk defa toplanan Dünya Termalizm Örgütü'nün XI. Uluslararası Kongresi 13-18 Mayıs tarihlerinde İstanbul ve Pamukkale'de gerçekleşerek başarı ile sonuçlandırılmıştır.

İstanbul Üniversitesi Tıbbi Ekoloji ve Hidroklimaloji Araştırma ve Uygulama Merkezi ile Türk Ekoloji ve Hidroklimaloji Derneği'nin birlikte düzenledikleri Kongreye Fransa, İtalya, Almanya, Romanya, Rusya, Bulgaristan, Macaristan, Çekoslovakya, Tunus ve Kübanın da içinde olduğu 14 ülkeden öğretim üyesi, bilim adamı ve uzman kişi katılmıştır.

13 Mayıs 1992 tarihinde İstanbul Üniversitesi Rektörü Sayın Prof.Dr. Cem'i Demiroğlu'nun resepsiyonu ile sosyal aktivitesi başlayan kongrenin resmi açılış töreni 14 Mayıs 1992 tarihinde İstanbul Tıp Fakültesi 14 Mart Anfisi'nde gerçekleştirilmiştir. Bilimsel aktivitesi yoğun biçimde iki gün devam eden Kongre'de açılış konuşmaları, Kongre Başkanı Prof.Dr. Nurten Özer ile İstanbul Tıp Fakültesi Dekan Vekili Ercan Öngör ve İstanbul Vali Vekili tarafından yapılmıştır.

Prof.Dr. Özer konuşmasında, dünyadaki çeşitli termalizm ku-

ruluşlarının her yıl düzenledikleri kongrelerde sunulan geniş çaplı araştırmalarla kaplıca tedavisini amprizmden kurtarmak üzere, bilgi ve teknoloji alışverişi ile, yatırımlarda işbirliği, maddi destek sağlanarak, bilinçli uygulamalarla sorunların çözülebileceğini, termalizm düzeyinin yükseltilebileceğini belirtti; bunun için balneoloji temeline dayalı eğitim seferberliğinin gereğini, öncelikle kaplıcalarda kullanılan termomineral suların klinik balneoloji temeline dayalı standardizasyonunun tesbitinde yarar gördüğünü vurguladı.

T.C. Turizm Bakanı Prof.Dr.

Sayın Abdülkadir Ateş, kongreyi onurlandırarak, yaptığı açılış konuşmasında, nüfus artışı, sanayi ve aşırı kentleşme sonucu meydana gelen çevre kirliliği ile beraber sağlığı bozulan toplumlarda üretim gücünün azaldığını, sentetik ilaçların yanı sıra doğal ilaçların tedavide giderek önem kazandığını, sağlıklı yaşam için termal tesislerin sağlık turizmindeki yerini vurguladı. Avrupa Topluluğu ülkeleri ekonomisinde belirli noktaya gelen termal turizmde Türkiye'nin jeolojik hidrojeolojik yapıyla 7 ülke arasında olduğunu, 625 şifalı kaynaktan 150 sondaj yapıldığını, 190 kaplıcaya yılda 1

Dünya Termalizm Örgütü Başkanı A. Barthelemy'e plaketini Turizm Bakanı Prof.Dr. Abdülkadir Ateş verdi

* Prof.Dr.Nurten Özer, İstanbul Üniversitesi Tıbbi Ekoloji ve Hidroklimaloji Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürüdür.

I.U. Tıbbi Ekoloji ve Hidro-Klimatoloji Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Nurten Özer

milyon kişi gelmekte, buna karşın turizm işletme belgeli yalnızca 34 tesis bulunduğunu, Bakanlığın mevcut yatak kapasitesinin 44.800'e çıkarılacağını belirtti. Diğer yandan A.T. standartlarının çok gerisinde kalan termal turizmimizin, hükümetin sağlayacağı etkin teşviklerle gelişeceğini, termal otel-termal kür merkezi entegrasyonunun kârlı bir işletme olarak yatırımlarda dikkate alınacağını beyan etti; Bakanlığın planlama, araştırma, eğitim, teşvik ve teknik altyapı konularındaki çalışmalarını hızlandırdığını söyledi. Almanya, İtalya gibi dış ülkelere gelecek küristlere daha ucuz, fakat gelişmiş ülkeler düzeyinde kaliteli termalizm hizmeti için Bakanlığın üstüne düşeni yapacağını söyleyen Bakan, bu konuyla ilgili herkesin gerekeni yapması dileğinde bulundu.

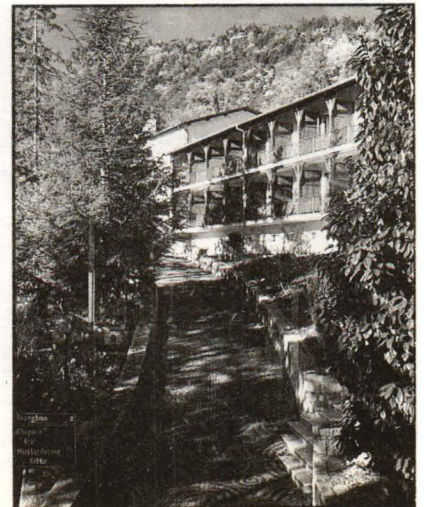
Bakanın konuşmasını takiben Uluslararası Medikal Hidroloji Örgütü Başkanı Prof. Pratzel'e, Dünya Termalizm Örgütü Başkanı Mr. Barthelemi'ye, Uluslararası Teknik Hidrotermal Örgütü başkanı Dr. Christri'ye, Kongre Başkanı Prof. Dr. Nurten Özer'e ve ülkelerini temsilen grup başkanlarına Kongre Organizasyon Komitesince plaket verildi.

Kongre'de iki gün boyunca üç tip aktivitenin (Konferanslar, Bi-

limsel Oturumlar ve Poster sunumu) bulunduğu yoğun bilimsel bir program gerçekleştirildi: Birinci günün sabah oturumunda iki konferans yer alıyordu. 2 teknik, 2 tıp, 1 işletmecilik alanındaki 5 oturumda araştırmaya dayalı 47 bildiri tartışıldı, 23 çalışma da poster olarak sunuldu. Birinci konferans, Kongre Başkanı Prof. Dr. Nurten Özer tarafından verildi; "Türkiye'de Termalizmin Günümüzdeki Durumu". Prof. Dr. Özer, termalizm kavramı ve termalizmde günümüzde varılan aşamayı açıkladıktan sonra, Türkiye'de termalizm olanaklarının ve tedavide kullanılan doğal unsurların zenginliğine karşın, kaplıca merkezlerinde halen geçerli olan ampirizmden kurtulmak gerektiğini vurguladı. Bunun için de bu alanda eğitim ve bilimsel çalışmaların tüm ülke düzeyine yaygınlaştırılmasının acilen gerçekleştirilmesini istedi. İkinci konferansı, ISMH (International Society of Medical Hydrology and Climatology) Uluslararası Tıbbi Hidroloji ve Klimatoloji Derneği Başkanı Prof. Dr. Helmut G. Pratzel verdi, "Kaplıca Tıbbi Araştırmalarında Durum ve Açılımlar"; Prof. Dr. Pratzel, konferansında kaplıca tıbbında kullanılan yöntemlerin geleneksel olduğunu ve günümüzde yeniden değerlendirildiğini belirterek, bunların ya önemsenmediğini veya tümüyle redd edildiğini anlattı. Ana sorunun, balneoterapi'nin, mineralli sular ile yapılan kürün ve spesifik şifalı suyun gerçekten etkili olup olmadığını kanıtlamak olduğunu savunan Prof. Dr. Pratzel, şimdiye dek incelenen ve araştırılan tüm balneoterapötik yöntemlerin anlamlı bir şekilde etkili olduğunu, ancak balneoterapi'de suyun kimyasal etkisinin önemini koruduğunu, sıcak, immersiyon etkisi veya fizik tedaviden daha etkili ve anlamlı olduğunu vurguladı.

İlk günün öğleden sonrasında

iki bilimsel oturum gerçekleştirildi: Genel Balneoloji başlığı altındaki birinci oturumda, 9 bildiri verildi. İlk iki bildiri Almanya'dan Rottke ve Kussmaul'a aitti; Rottke, Almanya'da Doğal Termal Kaynakları Üzerine Yasalar ve Avrupa Yaklaşımı" adlı bildirisinde, Almanya'daki kaplıca sularının uluslararası kabul görmüş tanımı ve sınıflandırılmasını açıkladı. Bu oturumda geri kalan yedi bildiri Türk katılımcıları tarafından sunuldu. Karagülle ve Özer (İstanbul), Türkiye'de kaplıcaların kurulması ve işletilmesi ile ilgili yasal mevzuat ve kendilerinin de yer aldığı çalışmada hazırlanan bu konudaki yeni düzenlemeler üzerine bir bildiri sundular: "Türkiye'de Kaplıca Merkezlerinin Kurulması ve İşletilmesiyle İlgili Yasal Mevzuat". Öztaş ve İnkaya (İstanbul), "Türkiye'nin Mineralli Sularının Öncelikli Değerlendirilmesi"; Aygen (Antalya), "Türkiye'de Mineralli Suların Jeolojisi ve Kaptajları"; Dumlu (İstanbul), "Sıcak Kaynakların Yakın Çevresindeki Termal Profilin Şekli"; Serpen ve Satman (İstanbul), "Türkiye'de Jeotermal Kaynakların Sorunları ve Çözümleri"; Alkan ve arkadaşları (İstanbul), "Türkiye'nin Sıcak ve Soğuk Kaynaklarında Radyoaktivite Seviyeleri"; Çekirge ve Özer (İstanbul). "Doğal ve Kültürel Kaynak-

larımızdan Biri; Pamukkale ve Sorunları" isimli bildirimlerini sundular.

Aynı günün ikinci bilimsel oturumunun kapsamı **Jeotermal Mühendisliği** idi. Türkiye, Fransa ve Bulgaristan'dan toplam 10 bildiri sunuldu. Sırasıyla Jordanova-Vladeva (Bulgaristan), "Plastik Torbalarda Paketlenen Kükürtlü Moor'un Fiziko-Kimyasal Özelliklerinde Görülen Değişiklikler"; Sheterev (Bulgaristan), "Balkan Pehinsula'sındaki Hidrotermal Kaynaklar ve Havzalar"; Şimşek(Ankara), "Yozgat Jeotermal Kaynaklarının Kullanım Olanakları ve Potansiyeli"; İlkışık (İstanbul), "Anadolu'da Silica Isı Akımı Hesabı ve Litosferik Temperatur"; Pentcheva ve Van't Dack (Bulgarsitan), "Yüzeysel Oligometil Kaynakların Salınımları Sırasında Oluşan Bileşim Değişimleri"; Dero ve Ricour (Fransa), "Termal Tesislerin Kaynak Kullanımının Ekonomik Önemi-Hidrojeolojik Araştırmalardaki Gelişmeler"; Filiz ve arkadaşları (İzmir), "Gediz ve Büyük Menderes Grabenlerinin Orta Kısımlarında Termal Suların Hidrojeokimyasal ve İzotopik Karşılaştırması"; Mertoğlu(Ankara), "Türkiye'de Termal Su Sistem Teknikleri ve Kullanımları" ve son olarak da Garans (Fransa), "Termal Havuz-

arın Değerlendirilmesi" adlı bildirimlerini sundular.

14 Mayıs Cuma günü yapılan üç bilimsel oturumun ikisi **Tıbbi Balneoklimatoloji** üzerine idi. Bu iki oturumda sunulan toplam 18 bildiri, balneoloji'nin ulaştığı uluslararası düzeyi yansıtmaya açısından önemliydi. Sunulan klinik ve deneysel çalışmalar bu alandaki bilimsel bilgi birikimine katkıları yönünden değer taşıyordu. İtalya, Fransa, İspanya ve Bulgaristan'da yürütülen araştırmaların sonuçları Türkiye'de yürütülenlerle birlikte balneoterapi'nin birçok amprik görüşüne, bilimsel kanıtlar getiriyordu. Ayrıca balneoterapi yöntemleri üzerinde yeni ufuklar açıyor ve tartışmalara da zemin hazırlıyordu.

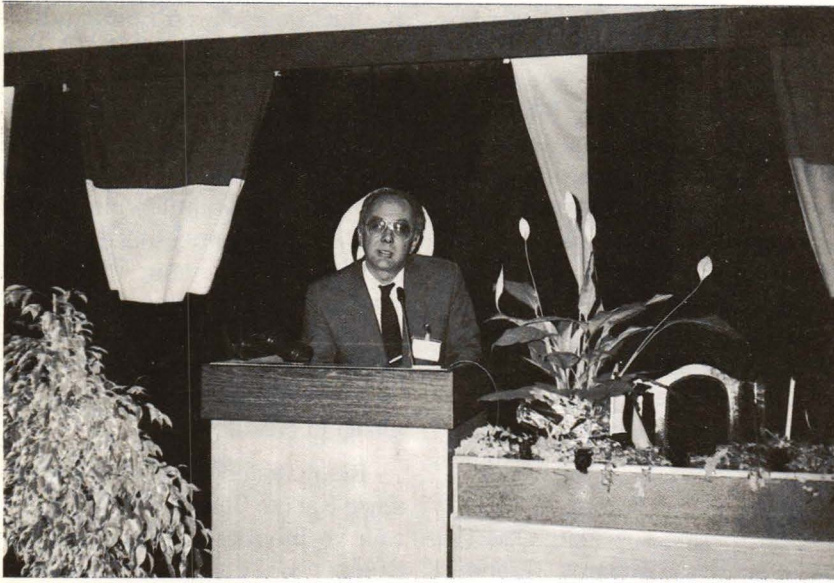
İkinci günün birinci **Tıbbi Balneoklimatoloji**'nin oturumunda; Verde ve Pulvirenti (İtalya), "Termal Tedavi ile Farmakolojik ve Fiziksel Tedaviler Arasındaki İlişki"yi ele alan değerlendirme sundu. Definova ve arkadaşları (Bulgaristan), "Romatoid Artritte Balneoterapi'nin Etkinliğinin Komperatif Bir Değerlendirilmesi" isimli ilginç bir klinik çalışmanın sonuçlarını değerlendirdiler. San Martin Bacaicoa ve arkadaşları(İspanya), "Kistik Fibrozis In Fite-

ro'da Termal Deneyim" adlı bildirimlerinde, kistik fibroslu üç hastada balneoterapi ile elde ettikleri olumlu etkiyi aktardılar. Dönmez ve arkadaşları(İstanbul) ise "Diz Osteoartrozunda Balneoterapinin Etkinliğinin Değerlendirilmesi" adlı bildirimlerinde, değişik objektif ve semiobjektif kriterler kullanarak balneoterapinin diz osteoartrozunda yararlı etkisini gösterdikleri klinik bir çalışma sundular. Collin ve arkadaşları (Fransa), "Kronik Dejeneratif Bel Ağrısında Bains-Les Bainste Kaplıca Tedavisinin Etkinliğinin Değerlendirilmesi" adlı bildirimlerinde balneoterapinin söz konusu hastalıkta uzun süreli yararlı etkisini kantlayan klinik çalışmalarını sundular. Garcia Minguez ve arkadaşları (İspanya), "Romatoloji Hastalarında Hidrokinezi Endikasyonları" adlı bildirimlerinde İspanya'da romatolojide balneoterapi endikasyonları üzerine deneyim ve görüşlerini sundular. Grantcharova (Bulgaristan), "Profilaksi ve Nekaht Merkezleri" adlı bildirisinde Bulgaristan'da kaplıcalarda kurulan merkezlerde yürüttükleri proflaktik ve nekaht amaçlı hizmetleri ve deneyimlerini aktardı. Santos-Francisco ve San Martin Bacaicoa(İspanya), bu oturumun son bildirisi olarak "Termal Tedavi Gören 30 Psoriatik Hastanın Gözden Geçirilmesi"ni sundular ve bu hastalarda elde ettikleri olumlu sonuçları anlattılar.

Bu günün ikinci **Tıbbi Klimateoloji** oturumunda Fransız, Bulgar ve Türkiyeli araştırmacılar tarafından birbirinden ilginç ve canlı tartışmalara yol açan 10 bildiri sunuldu. Clanet ve arkadaşları (Fransa), "Thermes de Jonzac'da Aerosol Tedavisinin Kobay Solunum Yolu Üzerine Fiziko-Kimyasal Etkisi" adlı bildirimlerinde ön işlemlerden geçirilerek, uygun fiziko-Kimyasal özellikleri koruyan termal mineralli suyun, deney hayvanlarının solunum mukozasına olan etkilerini sundular.

Orhan Mertoğlu Kongre'nin Jeotermal Mühendisliği konulu oturumuna bir bildiri ile katıldı.

Turizm Bakanlığı Sağlık ve Termal Turizm Koordinatörü Dr. Toros Özbek

Elektron mikroskopi teknikleri de kullanılarak yapılan bu çalışmalarda, titrek tüylü epitel hücrelerinin yapılarında ve fonksiyonlarında görülen olumlu etkilenmeyi açıkladılar. Karagülle ve arkadaşları (İstanbul) ise "Adjuvan Artritli Sıçanlarda Arka Ayak Şişliği Üzerine Kükürtlü Su Banyolarının Etkisi" adlı bildirimlerinde başka bir deneysel çalışmanın sonuçlarını sundular. Balneoterapi'de kullanılan doğal şifalı suyun kimyasal içeriğinin spesifik etkisini göstermesi açısından ilginç olan bu çalışmada, kükürtlü suyun, akut inflamasyonu artırıcı yönde etki ederken, kronik inflamasyon üzerinde ise geriletilici bir etkiye sahip olduğu kanıtlanmıştır. Tütüncü ve arkadaşları (İstanbul) ise "Adjuvan Artritli Sıçanlarda NaCl'li Banyoların Arka Ayak Şişliği Üzerine Etkisi" adlı bildirimlerinde, yine deneysel olarak, farklı bir kimyasal bir bileşimli suyun spesifik olarak inflamasyon üzerine etkileri sundular; ilginç olan NaCl'li suyun akut inflamasyon üzerinde geriletilici bir etkiye sahip olmasıydı. Stoycheva ve arkadaşları (Bulgaristan), "Bazı Bulgar Mineralli Sularının Kolelitilik Etkisi Üzerine Deneysel Çalışmalar" adlı bildirimlerinde in vitro safra taşları üzeri-

ne 30 günlük bir sürede, iki ayrı tip mineralli suyun çözücü etkisini gösterdikleri çalışmalarını sundular. Gürdal ve arkadaşları (İstanbul), "Balneoterapi'de Katekolamin Düzeyleri" adlı bildirimlerinde birinci haftada idrarda yükselmiş bulunan katekolamin değerlerini, balneoterapi'de hipotalamo hipofizer aks üzerinden sürrenal glandların uyarılmasına bağladılar. Ivanova ve Stoycheva (Bulgaristan), "Ductus biliarum ve Vesicae fallae Taşlarında Aminoasitlerin ThanLayer Chromatography Yöntemi ile Belirlenmesi" adlı bildirimlerinde Gorna banyodaki mineralli suyun, safra taşları amineasitleri ve özellikle sisten üzerine pozitif etki gösterdiğini bildirdiler. Yurtkuran ve arkadaşları (Bursa), "İnsanda Cilt Reaksiyonları Üzerine Balneoterapi'nin Etkisi" adlı bildirimlerinde balneoterapi versus hidroterapi'nin cilt reaksiyonlarına etkisini araştırdıkları randomize kontrollü bir çalışma sundular. Balneoterapi istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde, cilt reaksiyonlarını arttırmaktaydı. Petrovski (Bulgaristan), "Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı (KOA) Bulgularında Kompleks Klima-balneoterapi" adlı bildirimlerinde Bulgaristan'da iki ayrı kaplıca merkezinde 80

KOA'lı hastada elde ettikleri klinik bulguları sundular. Obstrüktif bulguların özellikle Varna'daki merkezde düzelerken, Sandanski'de bu etkinin daha düşük olduğu, ama antiallerjik ve anti inflamatuvar etkisinin ise daha belirgin olduğunu kanıtladıklarını anlattılar. Yamen ve arkadaşları (İstanbul), "Aynı Beslenme Rejimindeki Hastalarda İdrarda Askorbik Asit Seviyelerine Balneoterapinin Etkisi" adlı bildirimlerinde askorbik asit düzeylerindeki değişimleri" yorumladılar. Kras-teva (Bulgaristan), "Kronik Mesleksi Intoksikasyonlar Üzerine Bazı Mineralli Suların Terapötik ve Profilaktik Etkisi" adlı bildirimlerinde mineralli su ve adi su rejimine alınan işçiler üzerinde yapılan bir kontrollü çalışmayı sundular. Mineralli su kullanan grupta toksik maddelerin idrarla eliminasyonunun diğer gruba göre çok daha yüksek olduğunu gösterdiler.

İkinci günün öğleden sonraki, beşinci bilimsel oturumunda konu **Kaplıca Turizmi** idi. Ungureahnu ve Hunteanu (Romanya), "Romanya Kaplıcalarında Sağlık Turizmi" adlı bildirimlerinde, bu alanda oldukça gelişmiş olanaklarını ve deneyimlerini sundular. Özbek ve Gönülüm (Ankara), "Termal Turizmin Önemi ve Türkiye'de Değerlendirilmesi" adlı bildirimlerinde Turizm Bakanlığı'nın konuyu ele alış şeklini anlattılar. Yüzbaşıoğlu ve arkadaşları (İstanbul) ise "Sağlık Turizmi Açısından Türkiye Kaplıcalarının Kapasitesi" adlı bildirimlerinde, tüm Türkiye çapında yürüttükleri geniş kapsamlı bir çalışmanın sonuçlarını değerlendirdiler. Türkiye kaplıcalarının 34.895 olan toplam yatak kapasitesinin aslında turizm amaçlı kullanım oranı açısından yetersiz olduğunu vurguladılar. Ülker (Ankara), "Sağlık Turizminin Bilinmeyen Bir Yönü: Terapötik Bir Faktör Olarak Deniz" adlı bildiriminde, Türkiye'de talassoterapi olanaklarının zenginliğine karşın, yeterli ölçüde bi-

linmediği üzerinde durarak bu olanakları değerlendirdi.

Kongre bilimsel programı içerisinde diğer bir aktiviteyi **Poster Sunumu** oluşturuyordu. 14 ve 15 Mayıs 1992 günleri saat 9.00-17.30 arasında Kongre Salonu üst salonunda programa kabul edilen 28 posterden 23'ü sergilendi. Oturum aralarında kongre üyeleri posterler üzerinde tartışma olanağı buldular.

Genel Balneoloji ve Jeotermal Mühendisliği, Tıbbi Balneoklimatoloji ve Kaplıca Turizmini kapsayan Kongre'nin kapanış oturumunda Genel Sekreter E. Chiostrri (İtalya), Kongre'nin etkin ve yüksek bilimsel kalitede bir toplantı olması dolayısıyla başkan ve düzenleme kuruluna teşekkür etti. Bundan sonra, uluslararası düzeyde kaplıcalarla ilgili teknik gelişmelerin SITH (Societe International Technique Hydrothermale), tıbbi gelişme ve araştırmaların ISMH (International Societe Medicale Hydrologie), işletme, ekonomi ve turizm alanındaki işbirliğinin O.M.TH. (Organization Medicale Thermalizme) tarafından işbirliği içerisinde deruhte edileceği, bu üç örgütün arasında devamlı iletişimin sağlanacağı belirtildi.

Söz alan ISMH Başkanı Prof. Pratzel (Almanya), işbirliği anlayışı içinde ISMH Uluslararası Kongresinin 1994 yılında Almanya'nın Dresden kentinde yapılacağını duyurdu. Bu yıl uluslararası SITH kongresine ev sahipliği yapacak olan İngiltere adına Mr. Garret'e söz verilerek, 3.10.1992 tarihinde Royal Leamington Kaplıcasında toplanacak olan Kongre hakkında bilgi alındı.

ISMH ikinci Başkanı Prof.Dr. San Martin Bacacioa (İspanya) ise konuşmasında, termalizm ve balneoloji alanında yapılacak araştırmaların değerlendirilerek, verilecek ödüller, madalya prosedürü hakkında bilgi verdi.

Kongre Başkanı Prof. Özer konuşmasında, Kongreyi değerlendirerek; gerek bildiri, gerek poster tarzında sunulan bildiri ve araştırma sonuçlarının balneoloji'ye katkısının sevindirici olduğunu, araştırma ufuklarını açtığını vurguladı. Kongrenin ilk amacının eğitim, ikinci hedefinin işbirliği olduğunu, Kongrenin beklenen amaçlarına ulaştığını belirterek, bu vesile ile oluşturulan uluslararası düzeydeki danışma ve diyalogun İngiltere'nin katkısıyla, istenilen seviyeye eriştiğini belirtti.

Son olarak, söz alan O.M.Th. Başkanı Mr. Bartelamy (Fransa), Kongrenin amacına ulaşmasında ve başarısında bu aktivitenin devamının gerektiğini söyleyerek, Türkiye Cumhuriyeti Turizm Bakanı'nın konuşmasının, Kongrenin başarısının bir göstergesi ve gelecekteki aktivitelerin garantisi olduğunu ifade etti.

O.M.Th. Yönetim Kurulu'nca Prof.Dr. Nurten Özer'in, O.M.Th.'in Türkiye Temsilcisi olarak gösterildiği, eğitimden sorumlu başkan yardımcılığına getirildiği üyelere duyuruldu.

Sosyal program çerçevesinde

Kongreye katılanlar, gezide bazı tesisleri de gezmiş